

Τίποτα για μας, χωρίς εμάς!

Αυτο-Συνηγορία
& Ψυχική Αναπηρία

www.ygeia-pronoia.gr

Με τη
συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής
Ένωσης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"

www.epanad.gov.gr

www.espa.gr

Τι είναι η Αυτο-Συνηγορία;

Η Αυτο-Συνηγορία αναφέρεται στη δυνατότητα να μιλάει το άτομο με ψυχική αναπηρία για λογαριασμό του, να κάνει κατανοητές τις απόψεις και τις επιθυμίες του και να διεκδικεί τα δικαιώματά του. Η δράση αυτή αναπτύσσεται σε ομάδες ατόμων που αλληλοϋποστηρίζονται, ενώ εκπαιδεύονται σε δεξιότητες και εργαλεία Αυτο-Συνηγορίας.

Σε ποιους απευθύνεται;

Η Αυτο-Συνηγορία απευθύνεται σε άτομα με ψυχική αναπηρία, χωρίς διάκριση φύλου, ηλικίας, εθνικότητας, κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης, που ενδιαφέρονται για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την αυτόνομη ζωή στην κοινότητα.

Πώς γεννήθηκε η Αυτο-Συνηγορία;

Ήδη από τη δεκαετία του 1960 άρχισε να αναπτύσσεται στην Αμερική και στην Ευρώπη το κίνημα της Αυτο-Συνηγορίας με δράσεις ή πρωτοβουλίες ή υπηρεσίες που ξεκίνησαν όχι από «ειδικούς», αλλά από τα άμεσα εμπλεκόμενα άτομα.

Πώς περάσαμε από τη Συνηγορία στην Αυτο-Συνηγορία;

Ενώ το κίνημα της Συνηγορίας ανέδειξε τις ανάγκες και τα δικαιώματα των ατόμων με ψυχική αναπηρία, γρήγορα φάνηκε η ανάγκη για ενεργοποίηση των ίδιων των εμπλεκόμενων. Έ-

τσι, με τις πρωτοβουλίες Αυτο-Συνηγορίας τα ίδια τα άτομα παίρνουν στα χέρια τους την υπόθεσή τους, παλεύουν για τις τύχες τους, αγωνίζονται για τις ζωές τους.

Γιατί χρειάζεται η Αυτο-Συνηγορία;

Τα Άτομα με Ψυχική Αναπηρία αντιμετωπίζουν παραβιάσεις δικαιωμάτων, στιγματισμό, περιθωριοποίηση και αποκλεισμούς ενώ οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας δεν είναι συνεκτικές και συχνά δεν αποτελούν πολιτική προτεραιότητα. Η αλλαγή αυτή της πραγματικότητας περνάει μέσα από την ενδυνάμωση των ίδιων των ατόμων και διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.

Η Αυτο-Συνηγορία δίνει λόγο στα ίδια τα άτομα με ψυχική αναπηρία, τα οποία μπορούν να διατυπώνουν τις απόψεις και τις επιθυμίες τους, να επηρεάζουν τις αποφάσεις που τα αφορούν, να λαμβάνουν τα ίδια αποφάσεις για τον εαυτό τους έχοντας επαρκή ενημέρωση.

Τι μπορεί να προσφέρει;

Η Αυτο-Συνηγορία μπορεί να συμβάλει από τη διάλυση των στερεοτύπων μέχρι τη διαμόρφωση πολιτικής και από την παροχή βοήθειας μέχρι την καταγγελία κακών πρακτικών για τα άτομα με ψυχική αναπηρία. Κυρίως όμως το κίνημα της Αυτο-Συνηγορίας συμβάλλει στην αυτονομία των ατό-

μων με ψυχική αναπηρία, τοποθετώντας τα στο προσκήνιο, δηλαδή μπροστά και όχι πίσω ή πλάι στις εξελίξεις που τα αφορούν. Η Αυτο-Συνηγορία βελτιώνει την αυτοπεποίθηση, την αυτοεκτίμηση και την αίσθηση του ανήκειν στα άτομα με ψυχική αναπηρία που συμμετέχουν.

► Ποιες είναι οι Αρχές της Αυτο-Συνηγορίας

- Αυτοπροσδιορισμός του ατόμου με ψυχική αναπηρία, ώστε να έχει επιλογές, να ξέρει περισσότερα και να αποφασίζει για τον εαυτό του, να έχει όνειρα και στόχους και να τα διεκδικεί.
- Ενδυνάμωση, με υποστήριξη ώστε το άτομο με ψυχική αναπηρία να παίρνει τις δικές του αποφάσεις.
- Ισότητα ευκαιριών, στη λήψη υποστήριξης από την κοινότητα.
- Ζωή, μάθηση και εργασία μέσα στην κοινότητα μαζί με τα άλλα μέλη της κοινωνίας.
- Αποϊδρυματισμός, αφού η ζωή σε κλειστά ιδρύματα δεν μπορεί να είναι ανθρώπινη.
- Αποστιγματισμός, με την αναγνώριση της ιδιότητας κάθε ανθρώπου ως προσώπου.

► Ποιοι είναι οι στόχοι της Αυτο-Συνηγορίας;

Το διεθνές κίνημα της Αυτο-Συνηγορίας, αγωνιζόμενο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, έχει εστιάσει σε ορισμένα σημεία, όπως:

- κλείσιμο των ασύλων,
- νομοθέτηση μέτρων πρόληψης των καταχρήσεων κατά την ψυχιατρική περίθαλψη,
- αλλαγή των στερεοτύπων για την ψυχική αναπηρία,
- τροποποίηση του ποινικού συστήματος για την προστασία των ατόμων με ψυχική αναπηρία,
- διεκδίκηση φροντίδας υγείας και πραγματικής εργασίας,
- ενίσχυση της συμμετοχής σε τοπικές κοινωνικές ομάδες.

▶ **Πώς οργανώνεται η Αυτο-Συνηγορία;**

Η Αυτο-Συνηγορία στηρίζεται στην ομαδικότητα των ατόμων με ψυχική αναπηρία, δηλ. στην κοινή βούληση για μοίρασμα και κοινή δράση. Η επιτυχία της Αυτο-Συνηγορίας συχνά συνδέεται με τη συμβολή ατόμων που υποστηρίζουν, αλλά δεν εκπροσωπούν, τα άτομα με ψυχική αναπηρία. Ο βαθμός υποστήριξης ποικίλει ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες του κάθε ατόμου.

▶ **Ποιες μορφές Αυτο-Συνηγορίας υπάρχουν;**

Σε διεθνές επίπεδο, οι υπηρεσίες Αυτο-Συνηγορίας μπορεί να έχουν πολλές μορφές όπως επιτροπές εργαζομένων σε προστατευόμενα εργαστήρια, ομάδες πελατών (client groups), δημιουργικές ομάδες, τοπικά παραρτήματα εθνικών ομάδων συνηγορίας και ανεξάρτητες ομάδες.

Ποιες ομάδες δραστηριοποιούνται στην Αυτο-Συνηγορία ◀

Ο όρος Αυτο-Συνηγορία νοείται κυρίως ως ειδική μορφή συνηγορίας, ενώ συχνά αναφερόμαστε σε χρήστες/λήπτες υπηρεσιών (users), πρώην χρήστες/λήπτες υπηρεσιών (ex-users), επιζώντες της ψυχιατρικής (survivors), καταναλωτές υπηρεσιών (consumers), ομολόγους (peers) ή πελάτες υπηρεσιών (clients).

▶ **Ποιος είναι ο ρόλος της οικογένειας;**

Η Αυτο-Συνηγορία προϋποθέτει την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή των ίδιων ατόμων με ψυχική αναπηρία. Ωστόσο, και οι οικογένειές τους έχουν το δικό τους ξεχωριστό ρόλο υποστήριξης, αλλά όχι υποκατάστασης, των ατόμων με ψυχική αναπηρία, ιδίως για τη σωστή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινότητας.

Ποιος είναι ο ρόλος της ενδυνάμωσης;

Η ενδυνάμωση (“Empowerment”) των ατόμων με ψυχική αναπηρία αποτελεί στόχο της Αυτο-Συνηγορίας. Σημαίνει ότι τα μέλη απορρίπτουν τον παθητικό ρόλο του ασθενή και του αποδέκτη υπηρεσιών και αποκτούν φωνή στο σύστημα ψυχικής υγείας ευρύτερα. Η ενδυνάμωση εστιάζει στη διεύρυνση, στη διασφάλιση και στη νομιμοποίηση της υπόστασης ενός ατόμου ή μιας συλλογικότητας και στη διεύρυνση της δυνατότητάς του να έχει τον έλεγχο της ζωής του.

Για άτομα που έχουν στιγματιστεί από ψυχική αναπηρία, η ενδυνάμωση συνδέεται στενά με τα δικαιώματα, την επιλογή, την ιδιότητα του πολίτη και τον αυτοπροσδιορισμό και αποτελεί βασική συνιστώσα μιας δικαιωματικής προσέγγισης της αναπηρίας.

Η Αυτο-Συνηγορία συμβιβάζεται με τη βοήθεια στα άτομα με ψυχική αναπηρία;

Η Αυτο-Συνηγορία αποτελεί τον απώτερο στόχο κάθε δράσης συνηγορίας και δεν είναι ασύμβατη με την παροχή υποστήριξης από άλλο άτομο ή ανεξάρτητο συνήγορο που μπορεί να παρέχει πληροφορίες, υποστήριξη, πόρους κλπ. Ο ρόλος όλων των υποστηρικτών είναι να διευκολύνουν τα άτομα με ψυχική αναπηρία να αυτο-συνηγορούν, διεκδικώντας τα δικαιώματά τους και την ανεξάρτητη διαβίωσή τους. Αυτό δεν αποκλείει ωστόσο ένα δίκτυο προστασίας.

Το έντυπο παράχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης
«ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΗΓΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ»
Ε.Π. «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ»

Άξονας Προτεραιότητας: ΕΔΡΑΙΩΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ
ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ,
ΚΑΙ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

με τη συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση
(Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΝΤΥΠΟΥ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Κοι.Σ.Π.Ε. ΑΘΗΝΩΝ "Η ΕΙΚΟΝΑ"
Μεσογείων 154 Αθήνα 11527
τηλ.: 210 7473951, fax: 210 7474072
e-mail: imazine@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ:
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ (ΕΣΑμεΑ)
ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 236 Τ.Κ.16341 ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 210 9949837 • ΦΑΞ: 210 5238967
E-MAIL: esaea@otenet.gr • www.esaea.gr

© COPYRIGHT 2012

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο